

Harmadik díjazott

KALMÁR LÁSZLÓ *

Matematikus tudományteremtő és pedagógiai munkássága
MAGYAR ÖRÖKSÉG

Kalmár László matematikus, egyetemi tanár, a számítástudomány és a számítástechnika felsőfokú oktatásának egyik hazai úttörője, és a programozó matematikus képzésünk megszervezője. Középiskolás korában Dávid Lajostól, a híres Bolyai-kutatótól kapott kedvet és indítást a matematikusi pályára. A budapesti Tudományegyetemen 1927-ben Fejér Lipótnál tett matematika-fizika szakos tanári vizsgát. Ugyancsak ebben az évben bölcsészdoktori szigorlatot is tett Kürschák Józsefnél.

A szegedi Tudományegyetemre került, miután Ortway Rudolf az elméleti fizika professzora meghívta maga mellé tanársegédnek. 1930-tól a szegedi egyetem nemzetközi hírű matematikai intézetében Haar Alfréd és Riesz Frigyes adjunktusa lett. 1932-től az *aritmetika és analízis* tárgykör magántanára volt. 1947-ben nyilvános rendes egyetemi tanárrá nevezték ki. 1949-ben a Magyar Tudományos Akadémia levelező-, majd 1961-ben rendes tagjává választották.

Érdeklődése a huszas évek végén a matematikai logika és halmazelmélet központi problémái felé fordult: németországi tapasztalatai, Göttingenben D. Hilbert hatása és az akkoriban német egyetemeken működő Neumann János munkássága irányította figyelmét ezekre a kérdésekre.

Első tudományos közleménye 1926-ban jelent meg a *Mathematika és Fizikai Lapokban* *Az interpolációról* címmel. Kiterjedt munkát végzett Gödel, Church, Gentzen Post és mások tételeinek elemzésében, mind a tételek érvényességi körének minél szelesebbre való kiterjesztése, mind bizonyításuknak minél egyszerűbbé és célratoróbbá történő fogalmazása terén. Számos cikkben járult hozzá a matematikai logika eldöntés-elméletének kiépítéséhez.

1928-ban Neumann János alapvető játékelméleti tanulmányával párhuzamosan jelent meg Kalmár dolgozata ugyanezen tárgykörből *Zur Theorie der Abstrakten Spiele* címmel.

Az 1950-es évek közepétől a számítástudomány, a számítástechnika és a kibernetika álltak tevékenységének középpontjában. Tanulmányokat közölt a matematikai formanyelv és a számítógépek belső nyelve egymáshoz való közelítésének kérdéseiről, valamint a matematikai nyelvészet tárgyköréből.

Muszka Dániellel 1958-1960-ban megépítette a szegedi- vagy Kalmár-féle logikai gépet.

1971-től az általa létrehozott számítógéptudományi tanszéken tanszékvezető egyetemi tanár volt. Élete utolsó szakaszában a matematikai nyelvészet mellett a matematika biológiai, biokémiai és orvosi alkalmazásával foglalkozott.

*Az eredeti laudációhoz a szerkesztés során nem sikerült hozzáférnünk. Az itt közölt szöveg a *Magyar tudóslexikon* alapján készült összeállítás

Életrajz

Kalmár László (*1905. március 27. Edde-Alsóbogátpuszta, 1976. augusztus 2. Mátraháza) matematikus. 1922-1926: a budapesti egyetemen tanul, 1927-ben bölcsészdoktori és matematika-fizika szakos tanári oklevelet szerez. 1927-től a szegedi egyetem fizikai intézetében

tanársegéd, 1930-tól a matematikai intézetben adjunktus és intézeti tanár, 1932-től az aritmetika és analízis című tárgykör magántanára, 1947-től tanára, 1949-től tanszékvezető egyetemi tanár. 1950-1951: az egyetem rektora. 1971-1975: a számítógép-tudományi tanszék tanszékvezető egyetemi tanára. Egyidejűleg 1967-1975-ben az MTA automataelméleti tanszéki kutatócsoportjának vezetője. Kibernetikai laboratóriumot alapít a szegedi egyetemen. Magyarországon a számítógép-tudomány meghonosítója, a számítástechnika egyetemi oktatásának és a programozó matematikus képzés megszervezője.